

РЕПУБЛИКА СРПСКА

МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ, ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ

Трг Републике Српске 1, Бања Лука, тел: 051/338-415, факс: 051/338-865, 338-866
www.vladars.net, E-mail: mps@mps.vladars.net

На основу члана 48. став 2. Закона о ветеринарству у Републици Српској („Службени гласник Републике Српске“, број 75/17), члана 76. став 2. Закона о републичкој управи („Службени гласник Републике Српске“, бр. 115/18, 111/21, 15/22, 56/22 и 132/22) министар пољопривреде, шумарства и водопривреде доноси:

РЈЕШЕЊЕ

О МЈЕРАМА КОЈЕ СЕ ПРЕДУЗИМАЈУ ЗА ПРЕМЈЕШТАЊЕ СВИЊА У ДРУГУ ФАРМУ ИЛИ НА КЛАЊЕ, ОБРАДУ И ПРАРАДУ МЕСА ОД СВИЊА СА ИМАЊА КОЈА СЕ НАЛАЗЕ У ЗАРАЖЕНОМ И УГРОЖЕНОМ ПОДРУЧЈУ ЗБОГ АФРИЧКЕ КУГЕ СВИЊА

1. Овим рјешењем утврђују се мјере које се предузимају за премјештање свиња у другу фарму или у клаоницу са имања смјештених у зараженом и угроженом подручју због афричке куге свиња (у даљем тексту: АКС) као и мјере које се предузимају код обраде и прераде меса свиња из зараженог и угроженог подручја.
2. Премјештање свиња у објекте за клање и прераду или другу фарму из зараженог подручја мора бити у складу са чланом 10. Правилника о мјерама за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијање и искорјењивање заразне болести афричке куге свиња (“Службени гласник Републике Српске”, бр. 71/19, 59/23 и 68/23 - у даљем тексту Правилник АКС).
3. Премјештање свиња у објекте за клање и прераду или другу фарму из угроженог подручја мора бити у складу са чланом 11. Правилника АКС .
4. Премјештање свиња из уроженог подручја може бити и на фарме које се налазе ван угроженог и зараженог подручја у Републици Српској ако се изврше све обавезе из члана 11. Правилника АКС и ако фарме испуњавају највиши степен биосигурности који се одређује биосигурностним упитником који се налази у прилогу овог рјешења.
5. У складу са чланом 11. став 7. тачка 4. Правилника АКС ветеринарски инспектор на основу попуњавања биосигурносног упитника, клиничког прегледа свиња у складу са чланом 11. Правилника АКС одобрава транспорт животиња на другу фарму истог степена биосигурности у угроженом подручју или ван овог подручја или у клаоницу у угроженом подручју или ван овог подручја гдје се након клања месо може користити као свјеже месо, а послје обављених *antemortem* и *postmortem* прегледа ако се не уоче промјене или налази који су позитивни на АКС, у супротном поступа се у складу са чланом 14. Правилника АКС.

6. Клање свиња из зараженог и угроженог подручја са имања које имају највиши степен биосигурности може се вршити уз претходно одобрење ветеринарског инспектора, да се може користити као свјеже месо, у свим објектима за клање и прераду ако је могуће у зараженом и угроженом подручју која посједују рјешење о испуњености услова за обављање дјелатности клања и прераде издато од стране Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде.
7. Клање свиња из зараженог и угроженог подручја са имања које имају нижи степен биосигурности може се вршити уз претходно одобрење ветеринарског инспектора само у клаоницама у зараженом и угроженом подручју које имају властиту прераду и које посједују рјешење о испуњености услова за обављање дјелатности клања и прераде и сагласност за ову врсту прераде издата од стране Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде.
8. Уколико се у зараженом или угроженом подручју од АКС налазе објекти који су заинтересовани за обављање послова клања свиња, а не посједују Рјешење о испуњености услова за обављање дјелатности клања и прераде, издато од стране Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, исте је могуће условно одобрити на период од максимално три мјесеца по хитној процедури уз претходно испуњавање минималних услова дефинисаних Правилником о посебним условима за објекте у пословању са храном животињског поријекла који се одобравају под посебним условима („Службени гласник Републике Српске“, број 108/22).
9. Објекти из тачака 6, 7. и 8. овога рјешења дужни су достављати мјесечне извјештаје надлежној ветеринарској инспекцији.
10. Премјештање свиња у подручју које је проглашено зараженим и угроженим од АКС, могуће је вршити по истеку 15 дана од дана чишћења и дезинфекције првог зараженог имања на том подручју.
11. Власник имања у зараженом и угроженом подручју који има намјеру да премјешта свиње, дужан је да најмање 48 часова раније то најави надлежном ветеринарском инспектору и надлежном ветеринару који спроводи Програм мјера, како би извршио све радње потребне за премјештање свиња у угроженом и зараженом подручју.
12. Након добијања најаве за премјештање свиња, надлежни ветеринарски инспектор провјерава да ли су испуњени услови у складу Правилником АКС, те надлежни ветеринар који спроводи Програм мјера организује узимање узорака за лабораторијску дијагностику и врши клинички преглед у складу са Правилником АКС, а ветеринарски инспектор врши надзор и одобрава промет.
13. У циљу одобравања премјештања свиња са имања која се налазе у зараженом и угроженом подручју потребно је обезбедити да то премјештање не представља ризик од ширења АКС, свиње морају бити клинички прегледане, непосредно прије премјештања свиња на репрезентативном броју животиња:
 - 1) ако се ради о свињама које треба преселити на друго имање, прегледом треба обухватити и свиње у свим производним јединицама у којим се држе свиње које се премјештају,
 - 2) ако се ради о прасадима и свињама старијим од три мјесеца, тај преглед укључује и мјерење тјелесне температуре, минималан број свиња које треба прегледати мора да омогући, са сигурношћу од 95%, откривање АКС у тим производним јединицама, за претпостављену преваленцију од 10% популације свиња,

- 3) ако се ради о приплодним крмачама, минимални број свиња које треба прегледати мора да омогући, са сигурношћу од 95%, откривање 5% преваленције у производним јединицама у којим се држе свиње које се премјештају,
 - 4) ако се ради о нерастовима, треба прегледати све нерастове који се селе, када су прегледом обухваћене и свиње у производним јединицама, у свим подјединицама потребно је извршити клинички преглед свиња, минимални број свиња у производним јединицама које треба прегледати мора да омогући, са сигурношћу од 95%, откривање повишене тјелесне температуре или других симптома који указују на сумњу на АКС, ако се она у производним јединицама појављује за претпостављену преваленцију од 20%,
 - 5) ако се ради о приплодним крмачама и нерастовима, минимални број свиња које треба клинички прегледати у подјединицама мора да омогући, са сигурношћу од 95%, откривање повишене тјелесне температуре или других симптома ако се они у производним јединицама појављују за претпостављену преваленцију од 5%.
 - 6) на основу биосигурносних мјера на имању ветеринарски инспектор може да одреди и мањи број узорака за преглед на АКС.
14. Након добијања негативних резултата дијагностичких испитивања и клиничког прегледа на АКС, од надлежног ветеринара, надлежни ветеринарски инспектор поштујући све мјере биосигурности упућује свиње у клаоницу или другу фарму у превозном средству на начин да се спријечи ширење заразе, и о томе обавјештава надлежног ветеринара у клаоници или фарми.
 15. Прије давања одобрења за премјештање свиња на другу фарму надлежни ветеринар или надлежни ветеринарски инспектор дужан је обавијестити надлежног ветеринара за фарму на које се упућује пошиљка ради провјере испуњености биосигурносних услова у пријемном објекту.
 16. Сва одобрена премјештања морају се провести на сљедећи начин:
 - 1) да се првенствено користе главни путеви или жељезничке пруге,
 - 2) да се приликом превоза избјегавају путеви у близини објеката у којима се држе свиње,
 - 3) да се првоз врши без истовара или заустављања до истовара у објекту одредишта.
 17. Надлежни ветеринарски инспектор води евиденцију о свим одобреним премјештањима у клаоницама у подручју које је проглашено зараженим и угроженим од АКС свиња, води све записнике са бројем свиња и њиховим идентификационим ознакама (маркице), као и о резултатима лабораторијског испитивања и клиничког прегледа.
 18. Надлежни ветеринар који спроводи Програм мјера води евиденцију о свим одобреним премјештањима свиња на друге фарме у подручју које је проглашено зараженим и угроженим од АКС, води све записнике са бројем свиња и њиховим идентификационим ознакама (маркице), као и о резултатима лабораторијског испитивања и клиничког прегледа.
 19. Клање и промет свиња не смије да почне прије добијања негативних резултата дијагностичких испитивања на АКС од стране референтне лабораторије.
 20. Надлежни ветеринар у клаоници дужан је обавјестити надлежног ветеринара који спроводи Програм мјера, а који је послао пошиљку, о приспјећу пошиљке у клаоницу.
 21. Надлежни ветеринар ће прије клања потврдити да су клању намјењене искључиво здраве животиње које не показују никакве симптоме болести, што је еквивалентно ante mortem прегледу животиња на клаоници.

22. Након евисцерације, надлежни ветеринар за спровођење ante mortem и post mortem прегледа посебно обраћа пажњу на изглед, величину и конзистенцију унутрашњих органа, у смислу утврђивања промјена специфичних за заразне болести свиња – класичну и афричку кугу свиња, а уколико се приликом прегледа унутрашњих органа уоче промјене које могу указивати на сумњу на заразне болести животиња које се пријављују у складу са Законом о ветеринарству у Републици Српској и подзаконским актима, надлежни ветеринар без одлагања обавјештава надлежног ветеринарског инспектора који покреће и води даљи поступак у складу са Законом о ветеринарству у Републици Српској.
23. Надлежни ветеринарски инспектор може одобрити премјештање свиња са имања која се налазе у угроженом подручју на подручја слободна од АКС у Републици Српској уз обезбеђење да то премјештање не представља ризик од ширења АКС, а под условом:
- 1) да имање испуњава биосигурносне мјере,
 - 2) да су све свиње клинички прегледане, уз мјерење тјелесне температуре и да је обављена контрола регистра, бројева ушних маркица свих свиња на имању и утврђено поријекло свих свиња на имању,
 - 3) да приликом прегледа и контроле нису утврђени никакви клинички знаци АКС, да су све свиње обиљежене на прописан начин,
 - 4) да се свиње отпремају у затвореним превозним средствима која је запечатио ветеринарски инспектор,
 - 5) да су превозна средства и опрема одмах након превоза свиња очишћена и дезинфикована,
 - 6) да је од свиња које треба да буду заклане или премјештене узет довољан број узорака с циљем потврђивања или искључивања присуства вируса АКС,
 - 7) да је познато крајње одредиште и купац.
24. Надлежни ветеринарски инспектор може одобрити премјештање пошиљака свјежег меса и месних производа, укључујући омотаче, добијених од свиња држаних у зараженим и угроженим подручјима ван тих подручја, из објеката за клање и прераду које је одредило Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, у случајевима:
- 1) да се свјеже месо премјешта у објекте за прераду ради подвргавања једним од поступака обраде за умањивање ризика наведеног у тачки 25. овог рјешења.
 - 2) свјеже месо означено је у складу с посебним прописима од тренутка добијања у клаоници и ту ознаку носи до обраде.
25. Са месом закланих свиња из зараженог и угроженог подручја у складу са овим рјешењем поступа се према поступцима обраде и прераде како слиједи:
- 1) Термичка обрада у херметички затвореном спремнику да би се постигла вриједност F_0 најмање 3 минуте (F_0 је израчунати ефекат уништавања бактеријских спора. Када F_0 има вриједност 3, то значи да је најхладнија тачка у производу довољно загријана да се постигне једнак ефекат уништавања као на $121\text{ }^\circ\text{C}$ у три минуте тренутним загријавањем и хлађењем)
 - 2) Термичка обрада да би се постигла температура у најдубљем дијелу од $70\text{ }^\circ\text{C}$,
 - 3) У херметички затвореној посуди, при температури од $60\text{ }^\circ\text{C}$ најмање четири сата,
 - 4) Природна ферментација и дозријевање откоштеног меса: најмање 9 мјесеци да би се постигле највеће вриједности A_w од 0,93 и pH од 6
 - 5) Природна ферментација слабина: најмање 140 дана да би се постигле највеће вриједности A_w од 0,93 и pH од 6
 - 6) Природна ферментација шунки: најмање 190 дана да би се постигле највеће вриједности A_w од 0,93 и pH од 6
 - 7) Сушење откоштених шунки и слабина шпанског типа након сољења:

- иберске шунке: најмање 252 дана
- иберске плећке: најмање 140 дана
- иберске слабине: најмање 126 дана
- шунке Серрано: најмање 140 дана

8) Омотачи

- Сољење натријум хлоридом (NaCl), сувим или као засићена саламура ($A_w < 0,80$), непрекидно од 30 дана или дуже на температури од 20 °C или вишој,
- Сољење сољу с додатком фосфата 86,5 % NaCl, 10,7 % Na_2HPO_4 и 2,8 % Na_3PO_4 , суво или у засићеној саламури ($A_w < 0,80$), непрекидно од 30 дана или дуже на температури од 20 °C или вишој

26. Ресторани, печењаре и други слични угоститељски објекти у зараженом и угроженом подручју од АКС могу да обављају термичку обраду, печење прасади који долазе из објеката одобрених за клање под условом да су регистровани за наведену дјелатности уз обавезу да воде евиденцију о пријему и поријеклу прасади.
27. Клаоница је дужна обавијестити надлежног ветеринарског инспектора (локалног и републичког) о упућивању меса на даљу прераду у други објекат или у угоститељски објекат у складу са Правилником АКС.
28. Угоститељски објекти су дужни да све нуспроизоде животињског поријекла који потичу од свињског меса, као и кости и кожице, прописно обиљеже и одложе у спремнике на одговарајућој температури до коначног збрињавања у складу са Законом о нуспроизводима животињског поријекла ("Сл.гласник Републике Српске", бр. 60/13 и 94/19).
29. Инспекцијски надзор над спровођењем овог рјешења врше ветеринарски инспектори Републичке управе за инспекцијске послове и инспекције у саставу јединица локалне самоуправе.
30. Надлежни ветеринарски инспектори и надлежна ветеринарска организација су обавезни достављати Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде седмичне извјештаје о спроведеним мјерама по овом рјешењу.
31. Трошкови за спровођење мјере узимања лабораторијске дијагностике на АКС по овом рјешењу финансираће се у складу са мјерама сузбијања и искорјењавања заразних болести животиња, док остале трошкове сноси власник.
32. Мјере одређене овим рјешењем остају на снази док се на основу процјене ризика у односу на болест афричке куге свиња не стекну услови за њихово укидање.

Образложење

Дана 22.06.2023. Министарство је службеним путем обавјештено да је у лабораторији за молекуларну дијагностику ЈУ Ветеринарски институт Републике Српске „Др Васо Бутозан“ Бања Лука утврђено присуство генома вируса афричке куге свиња. Извјештај о испитивању број: 20-9353/2023 и 20-9355/2023 од 22.06.2023. године, узорака унутрашњих органа угинуле свиње и пуне крви, живе, клинички сумњиве свиње.

Након упознавања са тренутном ситуацијом на терену и проблемима са којима се сусрећу узгајивачи свиња, јер је на имањима дошло до угрожавања добробити животиња током трајања мјера прописаних рјешењем Министарства и надлежног ветеринарског инспектора, свиње су прерасле узгојну категорију (тежину) када су требале бити упућене на клање, тако да се животиње тренутно налазе у објектима а да им није обезбеђена прописана површина по грлу

товних свиња у складу са Правилника о заштити животиња за држање и условима које морају да испуњавају објекти за држање животиња ("Службени гласник Републике Српске", број: 93/12), што изазива велики стрес и може доћи до обарања имунитета код животиња и тако постају подложни вирусној инфекцији која је већ присутна.

Како би се регулисало премјештање свиња са имања у зараженом и угроженом подручју од Афричке куге свиња, као и клање свиња и термичка обрада свињског меса, било је потребно јасно дефинисати саме процедуре.

Експертска група за сузбијање и искорјењивање афричке куге свиња (рјешење број: 12.05-335-752-3/23 од 04.08.2023. године), одржала је дана 03.08.2023. године, у Бијељини, састанак на коме је између осталог разматрано питање да се омогући премјештање свиња са имања у зараженом и угроженом подручју од Афричке куге свиња, као и клање свиња и термичка обрада свињског меса, и стављање на тржиште свјежег меса у контролисаним условима.

Након дискусије више чланова Експертске групе усвојен је приједлог да се омогући да се животиње и производи животињског поријекла могу премијештати унутар зараженог и угроженог подручја не само на клање и прераду него и из објекта у други објекат кад је то потребно због недостатка капацитета у затеченим објектима у зараженом и угроженом подручју (нпр. премијештање прасади у товилишта и слично).

Такође, усвојено је да се омогући да се здраве свиње могу премјестити из угроженог у слободно подручје. У оба случаја се морају строго примјенити све мјере за спречавање ширења афричке куге свиња уз лабораторијску анализу на афричку кугу свиња и клинички преглед животиња.

Усвојен је позитиван приједлог да се свиње могу упутити на клање ради употребе меса у печењарама и ресторанима уз обавезну термичку обраду и примјену мјера за спречавање ширења афричке куге свиња.

Експертска група такође је апеловала на надлежне органе да користе све могућности да се искористи свака могућност да се приликом сузбијања и искорјењивања АКС води рачуна и о томе да се смање економске штете. Један од примјера је да се води рачуна о томе да се производне јединице третирају одвојено, а не да се одмах доноси одлука о еутаназии животиња. Гдје год се може доказати да су свиње здраве треба их максимално заштитити од продора вируса или упутити на клање, а месо искористити или као свјеже или прерађено у складу са мјерама спречавања ширења вируса.

У складу са наведеним и чланом 48. став 2. Закона о ветеринарству у Републици Српској („Службени гласник Републике Српске“, број 75/17), којим је дефинисано да министар рјешењем може да наложи и друге ветеринарско-здравствене мјере које се односе на спречавање појаве, откривање, спречавање ширења, сузбијање и искорјењивање заразне болести, сходно свему наведеном, а у циљу заштите здравља животиња, од нарочито опасних заразних болести, неопходно је било одредити мјере за сузбијање и искорјењивање афричке куге свиња у Републици Српској, одлучено је као у диспозитиву рјешења.

Ово рјешење је коначно и против њега се може покренути управни спор тужбом Окружном суду у Бањој Луци у року од 30 дана од дана пријема овог решења.

Број: 12.05-335-1043/23
У Бањалуци, 11.08.2023. године

